

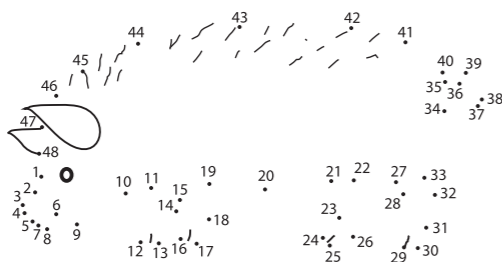

Prečo sa Ti toto dielo páči? Napiš tri slová, alebo pocity, ktoré Ťa pri tomto obraze napadnú ako prvé:

Pospájaj body podľa čísel od 1 do 48

Skús nájsť dielo, na ktorom sa tento obrázok nachádza. Je to dielo od Igora Kalného, ktoré vzniklo otláčaním detských pečiatok.

SLOVNÍK

Grafika sa delí na podľa toho, akým spôsobom vzniká:

→ **tlač z výšky**, pri ktorej sa na papier otláči iba tá časť, ktorú grafik nevryl, nevyleptal (vyrýť plocha ostáva biela):

Drevorez: reže sa do drevenej dosky, ktorá má štruktúru rastu dreva

Drevoryt: ryje sa do špeciálne pripravenej dosky lepenej z priečne rezaného dreva kovoryteckými rydlami

Linoryt: podkladom, do ktorého sa ryje je doska z linolea

Kameňoryt: ryje sa do hladko obrúseného kameňa ryteckou ihlou al. diamantovým hrotom

→ **tlač z hĺbky**, pri ktorej je potrebný veľký tlak, aby sa otláčilo aj tá časť, ktorá je vo vnútri vyrytých, vyleptaných častí:

Kovoryt (medirytnina, ocelorytnina): zlatnícka technika, vzniká s pomocou jemných nástrojov; ryje sa pod lupou; používa sa pri väčších nákladoch (napr. známkach)

Suchá ihla: rytie ihlou do mäkkého plechu

Lept: chemicky vyleptaná čiara do hladkej dosky

Mezotinta – škrabaná rytina: škrabaná rytina – mechanicky zdrsnená kovová doska je vyhladzovaná škrabaním a hladením, výsledkom je mäkký výraz tlače

Akvatinta – zrnkový lept: kovová doska ozrnená asfaltom, rôzna textúra zrna spôsobuje pri leptaní rôzne drsný povrch kovovej dosky a pri tlači rôzne tóny

→ **tlač z plochy:**

Litografia: kreslí sa litografickou kriedou, ceruzou, tušom; suchý kameň prijíma masť masť; vlhký kameň odpudzuje masť tlačiarenskou farbu v miestach na ktorých sa nenachádza kresba;

Ofset: farebný ofset rozkladá farebný tón na základné tóny

Serigrafia - sieťotlač: tlač cez sito

Vydané k výstave **Slovenská grafika 20. storočia**,
Mirbachov palác GMB, 6.12.2007-2.3.2008

Kurátor výstavy: Ivan Jančár

Manažérka výstavy: Zuzana Böhmerová

Koncepcia detského sprievodcu: Daniela Čarná

Design: Tomáš Vicen / Triad, s.r.o.

© Vzdelávacie oddelenie Galérie mesta Bratislavy, 2007

www.gmb.bratislava.sk, www.umeniezblizka.gmb.sk

Detský sprievodca je určený pre deti od 6 do 13 rokov

DETSKÝ SPRIEVODCA SVETOM GRAFIKY

Výstavu Slovenská grafika 20. storočia podporili:

Roman Fečík

a generálni partneri

reklamný partner

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenská grafika 20. storočia
Slovak Graphics of the 20th Century

20

DETSKÝ SPRIEVODCA SVETOM GRAFIKY

VÍTAME ŤA V GALÉRII MESTA BRATISLAVY

Slovo **grafika** sa používa v rôznych súvislostiach. Každý časopis, kniha, plagát, reklama, aj počítačový program má svoju grafiku, svoj dizajn. Grafika je však najmä umelecký odbor, podobne ako maľba, socha, fotografia alebo v súčasnosti napríklad video, či inštalácia. Slovo grafika pochádza z gréckeho **grafein**, čo znamená písať, ryť, kresliť. Za prvé grafiky môžeme považovať už odtlačky rúk pravekých ľudí v španielskej jaskyni Altamira, alebo odtlačky rúk či nôh v piesku a snehu.

1. Tento zošit patrí:
- (skús svoje meno napísať tromi rôznymi spôsobmi)

Podpis - signatúra, je pri umeleckých dielach veľmi dôležitý. Podľa neho môžeme ľahšie zistiť, kto dielo vytvoril. Nie všetci umelci svoje diela podpisovali. Aj na tejto výstave nájdeš podpísané i nepodpísané grafiky. Každý z nich však má svoj osobitý štýl, svoj „rukopis“, ktorý ho odlišuje od všetkých ostatných a podľa ktorého môžeme spoznať jeho diela, aj keby neboli podpísané.

Ako vzniká grafika?

Slávny flámsky maliar Peter Paul Rubens, ktorý žil v 17. storočí, dostával veľmi veľa objednávok. Preto si zriadil dielňu s pomocníkmi. Jeho obrazy však chcelo vlastniť stále viac ľudí. Aj takých, ktorí nemali dosť peňazí na to, aby si mohli kúpiť drahé originály jeho maliieb. Preto si zriadil grafickú dielňu, v ktorej kopírovali jeho diela pomocou vyrytia do podložky, z ktorej sa dalo vytlačiť aj viac rovnakých obrazov – grafik. Mohli sa tak dostať k viacerým ľuďom. Bolo to v dobe, keď si

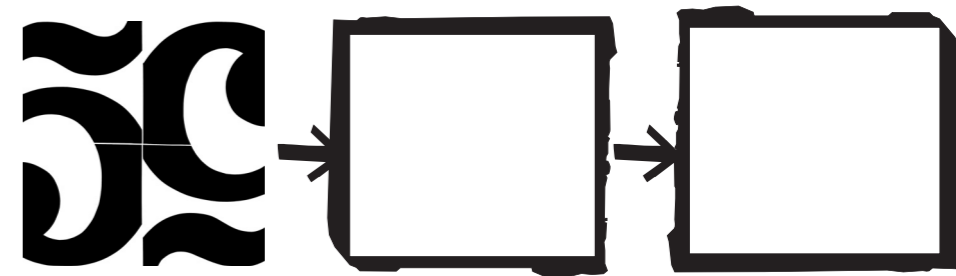
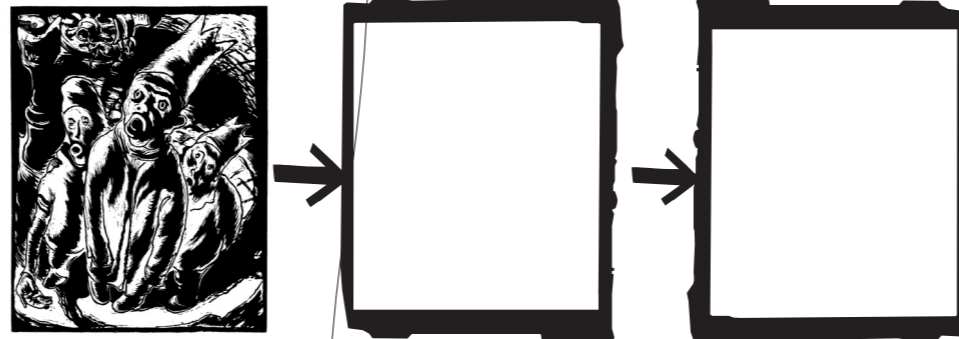
nemohli nájsť slávne diela v encyklopédii, alebo na internete, ani jednoducho zísť do slávnych galérií, tak ako dnes.

Niekoľko grafik vytvorených podľa maliieb tohto slávneho umelca nájdeš aj v tomto paláci – v stálej expozícii baroka na 1. poschodí. Je to príbeh o panovníčke Márii Medicejskej.

Grafika nám môže pripomenúť kresbu, z ktorej sa postupne vyčlení. Vzniká vyrytím špeciálnymi nožíkmi - rydlami alebo vyleptaním obrazu do podložky, ktorá môže byť z rôzneho materiálu – napríklad dreva, kovu, či kameňa. Otláčením tejto podložky s pomocou lisu alebo tlačiarenskeho stroja na papier vzniká grafika. Z jednej predlohy sa dá vytlačiť aj viacero grafik – pri grafike teda neexistuje iba 1 originál, ako pri maľbe alebo soche, ale originálov môže byť aj viacero.

Pod' objaviť dielo, ktoré ťa na výstave najviac osloví. Vytvorilo ich takmer 100 slovenských výtvarníkov počas 100 rokov 20. storočia. V tomto dlhom období sa vo svetovom i domácom umení udialo veľmi veľa zmien nielen v umení, ale aj histórii, vede, či technike. Bolo vynájdených mnoho vynálezov, bez ktorých si už ani nevieme predstaviť náš život. Aj umelci začali viac experimentovať a objavovať nové spôsoby, ako vyjadriť svoje myšlienky, pocity a názory. S vynájdением fotografie už totiž nemuseli presne zobrazovať skutočnosť okolo nich. Niektorých umelcov už možno poznáš, napríklad z ilustrácií rozprávkových kníh. Čakajú na teba v bývalom paláci grófov Mirbachovcov, ktorý bol postavený pred vyše 200 rokmi (v roku 1768 - 70).

2. Na výstave je vystavených veľa diel. Skúsme si však bližšie pozrieť aspoň niektoré. Každé dielo vytvoril iný umelec, preto je každé niečím iné a jedinečné. Každé dielo na tejto výstave má svoj vlastný príbeh. Skús vymyslieť a dokresliť, ako by mohli pokračovať príbehy týchto obrazov:

3. Veľa grafik na výstave je čierno-bielych. Aj bez použitia farieb sa dá toho vyjadriť veľmi veľa – napríklad noc a deň, svetlo a tma, radosť a smútok, pohyb či rytmus.

4. Skús na výstave nájsť jeden obraz ku každému z týchto slov:
- PRIATEĽSTVO → dielo:
 - RADOSŤ → dielo:
 - NOC → dielo:
 - SVETLO → dielo:
 - TICHO → dielo:
 - HRA → dielo:

5. Predstav si, že by si si jedno dielo z výstavy mohol zobrať domov do svojej izby. Ktoré by to bolo?
- Môžeš si ho odnieť nakreslené v tomto ráme:

